

Beste HVN-leden,

U ontvangt als lid van de Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel drie maal per jaar de HVN-Nieuwsbrief. Via de e-mail sturen we u daarnaast soms de HVN-Nieuwsflits, vaak met mooie links.

* Ook Batavier-exposities liggen stil

Op 13 maart 1945 werd hij verraden, opgepakt en vastgezet in politiebureau Haagseveer. Een *Todeskandidat*, in afwachting van zijn executie. Pas sprak ik met een nicht van Arie. Ze toonde me een brief, in zwierig handschrift, door Arie geschreven in zijn dodencel. Gedateerd 16 maart 1945, maar 2 weken voor de fusillade. Zijn moedige afscheidsbrief aan zijn familie - ik kreeg er een brok van in m'n keel. 'Treur niet om mij,' las ik, 'maar denk aan mij als iets goeds. Leer m'n kleine nietjes goed over hun oom te denken, en laat bij een herdenking van ons het *Largo* van Händel spelen, op verzoek van mij.' 'Met opgeheven hoofd zal ik alles tegemoet gaan. Ook de kogel, en wees ervan overtuigd dat hier in mijn eenzame cel mijn gedachten steeds bij jullie zijn.' 'Ik heb geen angst voor de dood,' besluit Arie zijn indrukwekkende saluut. 'Ik ben volkomen rustig. Weest jullie dat allen ook, maar in ieder geval houden we nog moed en anders vaarwel - vaarwel. Leve het Vaderland!'

Oud AD-citaat en grafsteen op Oude Begraafplaats

Op 3 april is het 75 jaar geleden dat de geboren Nieuwerkerker Arie den Toom (toen Rotterdammer) aan de Oostzeedijk werd gefusilleerd. Het past minstens om dat in deze Nieuwsflits te gedenken. Door het Coronavirus weten we nog niet wanneer de vitrine-expositie in de Batavier: '**Arie den Toom (1906-1945) werd Rotterdamse verzetsheld**' kan starten.

Van een in zijn dodencel geschreven brief konden we alleen bovenstaand citaat van Marcel Potters uit een oud Algemeen Dagblad herhalen. (Toch werden deze brieven vaak massaal overgeschreven, tips zijn welkom!) Lees over hem: <https://www.rijnmond.nl/nieuws/105065/Verzetsheld-Arie-den-Toom> Het gesloten ook in de Batavier te exposeren gedenkboekje is hier doorbladerbaar: <https://beeldbank.40-45nu.nl/index.cfm/search/detail?id=3295f60455ba65f30156b2496d0702b6&browseaction=search.results&currentrow=1>

Normaal ligt het gesloten in de Oudheidkamer.

Vast de jongste Nieuwerkerkse koerierster-verzetsheldin was Tankie Leppink (geb. 1926) van de Kerklaan. Lees over haar: <https://www.trouw.nl/nieuws/dat-m-n-ouders-dit-goed-vonden~bf4a204e/>

Als volgende expositie in de Batavier is gepland 'Van bevrijding tot gedenknaald', en ook daar weten we nog geen startdatum van. (Op de stazolder in de Oudheidkamer blijft wel de WOII-hoek present)!

* Of de voor dinsdagavond 26 mei geplande Algemene Ledenvergadering van de HVN... ...door kan gaan weten we nog niet. Toch geven we de datum wel vast door.

* Klusmorgens gestopt

Tot nader bericht zijn ook de klusmorgens op donderdagochtend gestopt vanwege het Coronavirus.

* Wisselexpo 'Een Duitse waterlinie' stopt

De HVN vroeg in Zuidplas als eerste aandacht voor 75 jaar WOII en bevrijding. Zie met film:

<https://gouweijsselnieuws.nl/2019/04/07/tentoonstelling-onder-water-zetten-nieuwerkerk-in-1944-geopend/>

Deze expositie zou eerst lopen tot januari 2020 en werd al verlengd. Nu is, zo dat weer mogelijk is, 2 mei de laatste kans! De open middag van 4 april last het bestuur af, hoewel we nooit meer dan 50 momentbezoekers mogen hebben vanwege de Gebruiksvergunning en aflasten dus niet was opgelegd. In Nieuwsflits 42 is vermeld dat er een foto van de expo werd ingezonden voor het NIOD-initiatief 'WO2 in 100 foto's'. Dat was helaas tevergeefs.

Dit zijn de 25 wel geselecteerde Zuid-Hollandse foto's:

<https://www.zuid-holland.nl/actueel/nieuws/januari-2020/6-099-stemmen-zuid-hollandse-wo2-foto/25-gekozen-foto/> De foto 'Oostzeedijk Beneden Rotterdam' van 3 april 1945 toont ook het lichaam van Arie den Toom.

* Nieuwerkerkse foto van Bevrijdingsfeest 6-9-1945 in Geschiedenislokaal Midden Holland

<https://www.geschiedenislokaalmiddenholland.nl/bronnen/bevrijding-in-nieuwerkerk-ad-ijsel-1945/>

De man met de fiets is het schoolhoofd Dirk Dirkzwager van Openbare Lagere School 1 en dat is intussen doorgegeven aan het streekarchief! Wie kent er nog iemand?

* De kruidwis, mondkapje uit voeger tijden

Ten tijde van de Zwarte Dood, ofwel de pest hadden de dokters of wie daar voor doorgingen ook al een gezichtsmasker. De kruidwis diende om zo min mogelijk in aanraking te komen met de 'quaade dampen'. Op de plaats van de neus was een soort snavel in de kap gemaakt die aan de zijkanten was voorzien van luchtgaten om te ademen. De ruimte in de snavel was opgevuld met welriekende kruiden, zodat de miasma's (smetstoffen) en de stank van de etterende pestbuilen niet waarneembaar waren. Het was tegelijkertijd filter, parfum en ontsmetter. De kruiden die gebruikt werden waren vooral lipbloemigen zoals tijm, rozemarijn en salie, maar zeker ook look. Verder werden er Oosterse specerijen en harsen in verwerkt, allemaal planten met enige antibiotische werking. Hoewel er dus een notie was dat besmetting via luchtwegen tot stand kon komen, was er geen benul van bacteriën of virussen. Van Leeuwenhoek, Pasteur en met name Martinus Beijerinck, "de vader van de virologie" konden eeuwen later pas een verband leggen tussen bacteriën en virussen met epidemieën. Getuige het pesthuis te Gouda aan de Varkensmarkt, later de kazerne, bleef de regio hier ook niet verstoken van de pest. Echte bevolkingscijfers zijn er niet, maar uit de boekhoudingen van de Graven is gebleken dat de inkomsten rond de pestperiode wel met 30% daalden. Een mogelijke indicator dus ook voor het aantal pest slachtoffers. Of de maskers de genezers destijds echt beschermden is de vraag, maar ook aan de huidige mondkapjes kleven er twijfels aan de effectiviteit (Brord van Westing).

* Boek 'Kassen in Nederland' met 700 pag. en 800 afbeeldingen...

...is gratis te lezen via www.kasseninnederland.nl

* D66 stelde 31 januari B&W zes vragen over het rijksmonument Geertruida-hoeve...

...en kreeg daar antwoord op: https://zuidplas.raadsinformatie.nl/document/8487084/1/C%20913%20-%20Beantwoording%20schriftelijke%20vragen%20Vervallen%20Rijksmonument%20Geertruidahoeve_%20U20_000453

Met vriendelijke groeten,

namens het bestuur van de HVN, adri.den.boer@geo-info.nl (secretaris)